

יחידת הוראה כיתה ח' - האופרה אואזיס/ציפי פליישר

מערך שיעור ראשון:

1. מראה קטע מתוך האופרה "אואזיס" ומבקשת לכתוב מה רואים/שומעים? איך ניתן לקרוא למה שראיתם? (אופרה). הגדרה מהי אופרה: יצירה מוזיקלית, בה התוכן התיאטראלי מועבר בשלמותו באמצעות שירה ונגינה. מסבירה לתלמידים כי בשיעורים הקרובים נלמד קטעים מתוך האופרה, אשר יאפשרו לנו להיחשף למושגים מוזיקליים חדשים.
2. בשנה שעברה למדנו כי בתוך המוזיקה ניתן להבחין בכמה מרכיבים, הזכירו לי מהם. כותבת על הלוח: מקצב, מלודיה, סולם, משקל, עוצמה וכדומה.
3. בשיעורים הקרובים נתמקד באחד מהמרכיבים האלה הקיימים באופרה המספרת את סיפור בני ישראל המגיעים לארץ כנען. האופרה נכתבה ע"י המלחינה ציפי פליישר.
4. הסתכלו בתווים שלפניכם, אוריינות: מהו הצליל הכי גבוה? מהו הצליל הכי נמוך? כלומר, המסגרת הצלילית היא? (אוקטבה), אילו ערכים ריתמיים בקטע? אילו סימני דינמיקה בקטע?
5. נסו למצוא בקטע זה מרווחים שכבר למדנו בכיתה ומרווחים שלא למדנו (אוקטבה, סקונדה, תרצה, קוארטה, טריטון, סקונדה מוג'). התלמידים יסמנו בתווים היכן המרווחים נמצאים (על פי תיבות). מסבירה: במוזיקה המערבית הקלאסית, מקובל לאחר קפיצה של אוקטבה להשלים את הצלילים החסרים, כך ניתן לראות בקטע זה.
6. קוראים את המילים, לאחר מכן נתחיל לשיר בקצב איטי מתוך התווים.

Notes 6

The musical score is written in treble clef with a key signature of one flat (B-flat). It consists of five staves of music with Hebrew lyrics underneath. The tempo is marked as $\text{♩} = 90$ at the beginning and $\text{♩} = 82$ later in the piece. Dynamics include *f*, *mf*, and *mp*. Performance instructions include *rit. sempre* and *rit.*. The lyrics are: (1) קר - פך - רת - פ - צ - זח - קח - לון - א (2) ק - ר - נו - אי - ר - תע - פ - ל (3) ק - נ - מ - תה - או - ציל - רת - פ - צ - ע - קי - קה - ל - פה - י - ע - חה - צן (4) קה - ני - פ - על - לה - נן (5) קה - קי - ני - עי - את (6) קה -

7. הקטע שלפניכם מכונה "ארייטה", אריה קטנה. פירוש המילה אריה הוא "שיר". זוהי יצירה סולנית, בה הזמר מביע את רגשותיו בד"כ באופן דרמטי. אריה זו מושרת בתחילתה של האופרה ע"י נועה, אחותו של אָלון, שמדווחת שאחיה אָלון מצא ציפור קטנה והחיה אותה לאחר שכמעט מתה.
8. צפייה בקטע מתוך האופרה 35: 5 דק'.
9. האם אנו נמצאים בסולם דו מז'ור? (יכולים לומר בהכרח לא כי ישנם צלילים עם סימני היתק בתווים). בשיעור הבא נעסוק במסגרת הצלילית הקיימת בקטע זה ואולי גם בקטעים נוספים באופרה.

שיעור שני (שיעור קצר למקרה שלא הספקנו את הפעילויות מהשיעור הראשון)

1. התלמידים מזכירים במה עסקנו בשיעור הקודם.
2. שירת הארייטה מתוך האופרה. כעת, שירו את הארייטה כך: (מעלה על הלוח את התווים בדו מז'ור).
מה השתנה?
3. מסבירה: אנו למדנו סולמות מז'וריים ומינוריים, אך במוזיקה ישנם סולמות נוספים המכונים "מודוסים". סולמות אלה נוצרו בתקופת הרנסאנס, בכנסיות. מאחר ובאותה תקופה מספר המזמורים היה גדול, היו צריכים למצוא דרך לקטלג אותם לפי קריטריונים שונים. כך נוצרו המודוסים (מודוס=שיטה, דרך).
4. המודוס בו כתובה הארייטה של נועה נקרא "מודוס מיקסולידי", בו הצליל השביעי הוא הצליל המוביל אל הטוניקה, מונמדך בחצי טון. שרים את המודוס.
5. המודוסים יכולים להתחיל בכל צליל שתמצאו. בואו נשיר מודוס מיקסולידי מהצליל רה..
6. חלוקה לזוגות: כל זוג מקבל כרטיסיית עבודה עם ההוראות הבאות:
 - א. כתבו מנגינות במודוס המיקסולידי (ניתן לבחור צליל התחלתי משלכם).
 - ב. חברו תבנית ליווי שתתאים למנגינה שלכם.
 - ג. התחלקו ביניכם בתפקידים: אחד מנגן/שר, אחד מקיש תבנית ליווי.
 - ד. התאמנו על הקטע שחיברתם לקראת הופעה מול הכיתה.